

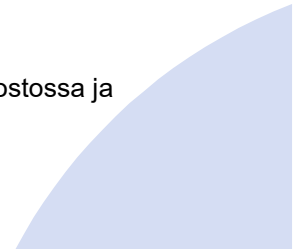
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueiden tilannekuva 6/2024

Tiivistelmä

- Hyvinvointialueet ovat pystyneet järjestämään järjestämisvastuulliset palvelunsa riittävän yhdenvertaisesti ja ne eivät ole toistaiseksi vaarantuneet.
- Kiireettömään perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanottotoimintaan pääsy on edelleen jonkin verran parantunut. Hyvinvointialueiden erikoissairaanhoidon hoitojonot ovat hieman lyhentymässä. Hoitajajonoissa on suurta vaihtelua hyvinvointialueiden välillä ja erikoisalojen kesken.
- Pelastustoimen palvelutaso on pysynyt hyvällä tasolla. Kehittämisen ja pysyvän rahoituksen puute rajoittaa jo nyt kansallista tietojärjestelmä-/tiedonhallintakehitystä sekä uhkaa digitalisaation ja tiedolla johtamisen hyötyjen ja tuottavuuden toteutumista.
- Muutosohjelmissa painottuvat lyhyen tähtäimen säästötoimet ja pitemmän tähtäimen uudistamistoimet ovat käynnistymässä hitaammin.
- Vuoden 2023 alijäämä oli tilinpäätöksissä 1,3 mrd. euroa. Alueiden väliset erot olivat suuria. Helsinki oli ainoa alue, joka päätyi positiiviseen tulokseen. Suurin alijäämä Lapissa yli 500e/asukas. Keskimäärin alijäämää 240 e/asukas.
- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue on hakenut lisärahoitusta 21.5.2024
- Ministeriöiden arvion mukaan hyvinvointialueiden nykyiset muutosohjelmat ovat osin riittämättömiä vastaamaan julkisen talouden, henkilöstön riittävyyden, väestön yhdenvertaisuuden ja palvelutarpeiden kasvun haasteisiin. Palvelujärjestelmää on voimakkaammin uudistettava painottamalla valtionohjauksessa muutosohjelmien palveluiden uudistamisen toimenpiteitä, lisäämällä hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä ja uudistamalla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö vastaamaan hyvinvointialuerakennetta.
- Hyvinvointialueiden tilannekuva tarkentuu, kun "Hyvinvointialueiden tilannekuva" -työkalu tulee yleiseen käyttöön valtioneuvostossa ja hyvinvointialueilla kesän 2024 aikana.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tilanne 1/2

- **Sairastavuus kasvaa voimakkaimmin Kainuussa 2,4% (indeksi 122), Kymenlaaksossa 3,1% (indeksi 118,2) ja Kanta-Hämeessä 3,6% (indeksi 104,7).** Suurin sairastavuusindeksi on edelleen Pohjois-Savossa (123,1) ja matalin Länsi-Uudellamaalla (80,3). Aluekohtaiset luvut dian 5 taulukossa.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon **nettokäyttökustannukset asukasta kohden ovat kasvaneet eniten Pohjois-Pohjanmaalla (20,2%) ja Päijät-Hämeessä (21,3%).** Aluekohtaiset luvut dian 5 taulukossa.
- Perusterveydenhuollon kiireettömän hoidon hoitotakuun tiukentumisen jälkeen hoitoon **pääsy julkisen perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanottotoimintaan on edelleen jonkin verran parantunut.** Kiireettömään perusterveydenhuollon pääsyssä on merkittävää alueellista vaihtelua. **Kiireettömään hoitoon pääsy on heikoin Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Päijät-Hämeessä.**
- **Julkisen terveydenhuollon avohoidon käynnit ovat toteutuneet ennustetusti,** ml. sosiaalihuollon kotihoito sekä kasvatus- ja perheneuvola. Palvelutuotannossa/-kysynnässä ei ole tapahtunut suurta muutosta kansallisella tasolla.
- **Alle 23-v osalta psykiatrian hoitoon pääsy on hieman parantunut.** Yli 3 kk jonottaneiden osuus on kuitenkin edelleen suuri (25 %) ja alueellinen vaihtelu on suurta. Vain neljällä hyvinvointialueella hoitoonpääsy toteutuu viimeistään kolmessa kuukaudessa. Erityisen huolestuttava tilanne on Pohjois-Pohjanmaalla.
- Julkisen erikoissairaanhoidon kiirettömään hoitoon jonotti 170 174 henkilöä. **Jono on kansallisesti tarkasteltuna taittunut** (6kk seuranta) **ja kääntynyt hyvin pieneen laskuun** (3kk seuranta). Erikoisalojen jonotilanteessa on merkittävää alueellista vaihtelua. **Jonot ovat kasvaneet eniten Kymenlaaksossa (14,8%), Etelä-Karjalassa (18,1%) ja Kainuussa (18,3%).** Pisimmät jonot ovat Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa.

Lähde: THL, <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/tietokantaraportit>, <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tilanne 2/2

- **Lastensuojelupalvelujen tarve ja lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut.** Tarpeen kasvu kertoo muun palvelujärjestelmän toimimattomuudesta. Sijaishuollossa ei pystytty turvaamaan lasten hyvinvointia (mm. väkivalta, hatka, päihteidenkäyttö, itsetuhoisuus). Peruspalveluita ja monialaista yhteistyötä ei ole riittävästi. Lastensuojelu paikkaa jatkuvasti riittämättömiä mielenterveys- ja päihdepalveluja. Sijaishuollon osuus on 74 % lastensuojelun kustannuksista ja yli puolet kaikista lapsiperheiden sosiaalipalveluiden kustannuksista. Palvelu- ja kustannusrakenne keventyy hitaasti. Henkilöstötilanne on haastava sekä lastensuojelun sosiaalityössä että sijaishuollossa.
- **Vammaispalveluissa muutamalla alueella vammaisille henkilöille myönnettävien palvelujen ja tukien kustannukset ovat nousseet voimakkaasti.** Osalla näistä alueista ostopalvelujen osuus tuotannosta on suuri. Vammaispalvelujen osalta erityinen huoli on vammaisten lasten palvelujen saatavuudesta ja vammaisten henkilöiden asumispalvelujen monipuolisuudesta (laitosasumista on edelleen liikaa).
- **lääkäiden kotona asuvien henkilöiden osuus on noussut 14 hyvinvointialueella.** Suurin osa hyvinvointialueista ei silti vielä saavuta kansallista tavoitetta.
- **75 v. täyttäneiden säännöllisen kotihoidon asiakkaiden päivystyksen yhteydessä käynnistyneet terveydenhuollon hoitojaksot ovat pienentyneet 17 hyvinvointialueella.** Näitä hoitojaksoja on 10-30%:lla yli 74 v. Kaikkia terveydenhuollon tarpeita ei ole mahdollista ennakoida, mutta jos osuus on suuri, voi se kertoa ongelmista kotihoidon toiminnassa ja/tai lääkärille pääsyssä.
- Vaihteluväli ympärivuorokautisen hoidon hoitopäivien määrissä on suuri (n. 14-30 HPV). **19 alueella ympärivuorokautisen hoidon hoitopäivien määrät ovat vähentyneet.** Alueilla, joilla ympärivuorokautisen hoidon määrät ovat suuria, voi kyse olla kotihoidon riittämättömästä tarjonnasta, mutta myös esimerkiksi 85 v. täyttäneiden suuresta osuudesta, jolloin palvelutarvetta on enemmän.

Lähde: THL, <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/tietokantaraportit>, <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

Hyvinvointialueiden yleistilanne

	Väestö 2023	Muutos% 2022>2023	Sairastavuus- indeksi 2022, ikävakioimaton	Muutos% 2022>2023	Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttö- kustannukset, euroa/asukas, 2023	Muutos% 2022>2023
Koko maa	5603851	0,7 %	100		4281,7	11,9
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	125162	-0,2 %	115,5	1,2 %	4543,7	10,8
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	190539	-0,1 %	112,4	-1,7 %	na	na
Etelä-Savon hyvinvointialue	129914	-0,4 %	119,6	-2,4 %	na	na
Helsingin kaupunki	674500	1,6 %	84,7	0,6 %	3747,9	3,3
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	98987	0,0 %	90,6	-0,3 %	4002,7	16,0
Kainuun hyvinvointialue	70164	-0,5 %	122	2,4 %	5343,7	15,4
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	169547	0,0 %	104,7	3,6 %	4475,2	14,4
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	67736	-0,1 %	103,5	-1,3 %	4633,7	14,2
Keski-Suomen hyvinvointialue	273271	0,3 %	103,1	-1,7 %	4490,6	12,6
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	205444	1,1 %	90,2	-1,3 %	na	na
Kymenlaakson hyvinvointialue	158658	-0,5 %	118,2	3,1 %	5149,5	8,1
Lapin hyvinvointialue	176150	0,2 %	115,2	-1,5 %	5325,8	15,0
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	494952	1,8 %	80,3	-0,6 %	3509,9	10,8
Pirkanmaan hyvinvointialue	539309	1,2 %	98,4	1,9 %	4183,0	12,5
Pohjanmaan hyvinvointialue	177602	0,7 %	87,1	2,1 %	4418,3	10,8
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	162321	-0,1 %	120,7	-2,5 %	4695,3	10,7
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	418205	0,4 %	106,4	-0,1 %	4218,8	20,2
Pohjois-Savon hyvinvointialue	248190	0,2 %	123,1	-2,8 %	4813,9	9,8
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	204479	0,0 %	109,5	-1,4 %	4339,1	21,3
Satakunnan hyvinvointialue	211740	-0,4 %	103,9	-0,4 %	4664,8	9,8
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue	285654	1,8 %	82,7	0,5 %	na	na
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	490786	1,1 %	101,5	2,3 %	4261,7	13,0

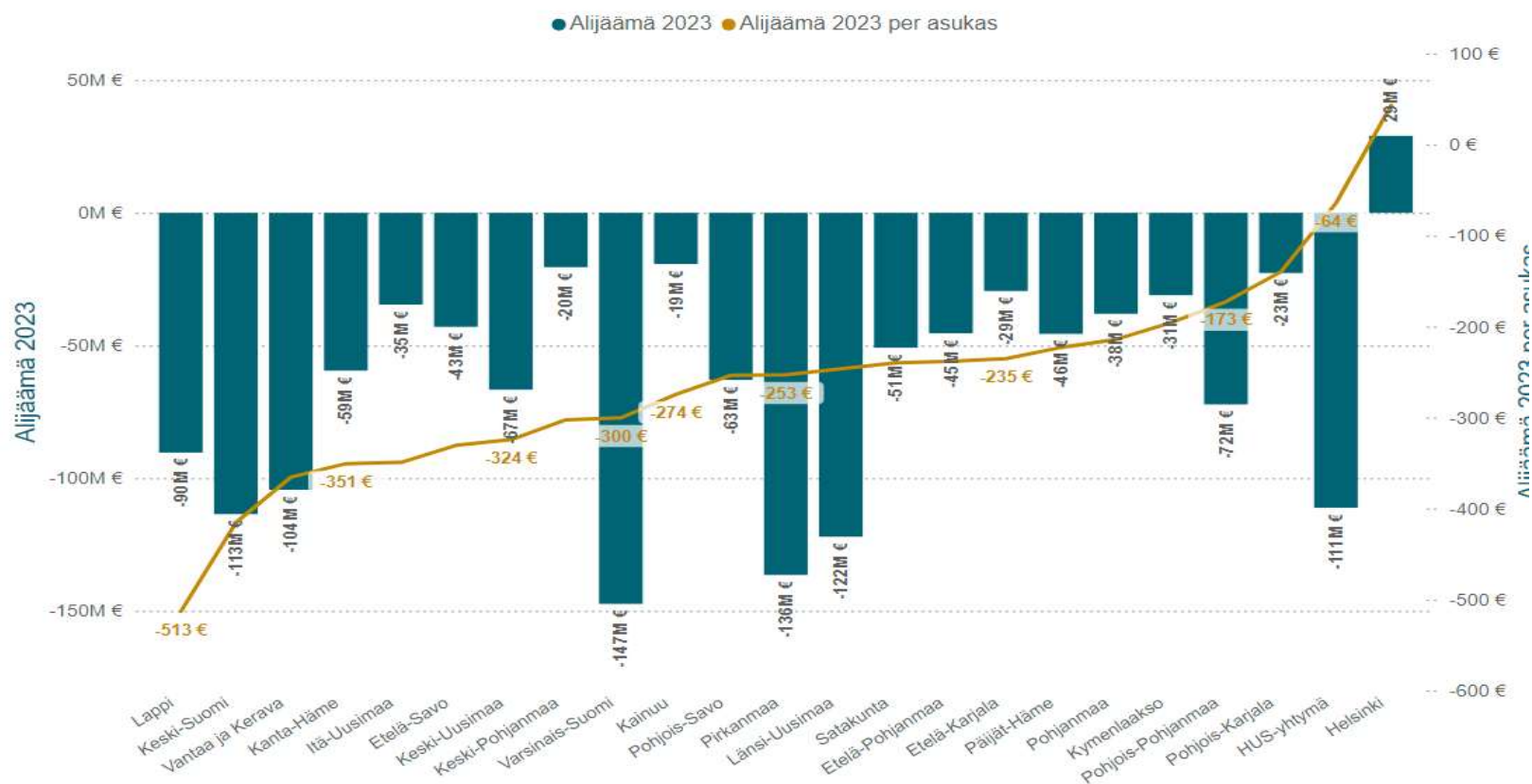
Huom. Vuosi 2022 oli vielä kuntapohjaisen järjestelmän aikaa ja niiden raportointiin liittyy epätarkkuuksia, eikä ole siten suoraan verrannollinen vuoteen 2023.

Tilinpäätökset vuodelta 2023

- Vuoden 2023 alijäämä painui tilinpäätöksissä lopulta 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi.
- Tilikauden tulos oli n. 30 milj. euroa parempi kuin vuoden vaihteen tilinpäätösarvioissa ja JTS:ssä.
- Toimintakulut kasvoivat yli 1,2 mrd. euroa suhteessa alkuperäisiin talousarvioihin. Taustalla useita tekijöitä, joista merkittävin palvelujen ostojen kasvu (sis. työvoiman vuokraus).
- Alueiden väliset erot ovat suuria. Helsinki on ainoa alue, joka päätyi positiiviseen tulokseen. Suurin alijäämä Lapissa yli 500e/asukas. Keskimäärin alijäämää 240 e/as.

Alueiden tilinpäätökset 2023

Alueiden tilannekuva, toukokuu

- Alueilla toivotaan työrauhaa
 - Isot muutokset, esim. kehysriihen päätökset voivat vaikeuttaa toiminnan kehittämistä ja muutosohjelmien läpivientiä
- Päätöksenteko- ja toimeenpanokyvyn turvaaminen
- Muutosohjelmat etenevät pääosin suunnitellusti
 - Tulokset näkyvät viiveellä
 - Toimintakulut "vuotavat" muualta (mm. palvelujen ostot, hinnankorotukset)
- Vuokratyövoiman käyttö
 - Vähenee monilla alueilla suunnitelman mukaisesti
 - Vuokratyövoima voi olla jossain tilanteissa halvempaa kuin oma työvoima
 - Joillain alueilla kasvava haaste
- Velvoitteiden ja talouden tasapaino
 - Uudenmaan alueella HUS:in alijäämä voi horjauttaa erilliskorotuksen alueiden taloutta

Lähde: HVA-selvitykset

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET